

Informe “Petita infància i educació inclusiva a les escoles bressol municipals”

Avenços i reptes en la detecció i atenció precoç de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona

Informe
Desembre
de 2022

Institut Municipal
d'Educació de
Barcelona

Ajuntament
de Barcelona

©2022 Ajuntament de Barcelona

Es permet la reproducció de les dades i la informació que provenen de fons municipals, citant-ne la procedència

Títol

Informe “Petita infància i educació inclusiva a les escoles bressol municipals”

Avenços i reptes en la detecció i atenció precoç de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona

Edició

Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona
Desembre, 2022

Coordinació de l'edició

Departament de Comunicació i Publicacions i Direcció de Centres Educatius Municipals de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona.
Ajuntament de Barcelona

Comissió de treball:

Ajuntament de Barcelona:
Maria Truñó, comissionada d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona

Alícia Aguilera, directora de Centres Educatius Municipals de l'IMEB
Imma Bargalló, cap del Departament d'Educació Infantil de l'IMEB
Marta Fontané, tècnica de l'Equip d'Educació Inclusiva de l'IMEB

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB):
Elisa Stinus, investigadora

Índex de continguts

1.	INTRODUCCIÓ	5
1.1	PROCÉS DE TREBALL	5
1.2	OBJECTIU DE L'INFORME	6
2.	MARCS INSTITUCIONALS SOBRE PETITA INFÀNCIA I EDUCACIÓ INCLUSIVA	7
2.1	MARCS INSTITUCIONALS	7
2.2	INFANTS AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU (NESE) A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS	8
3.	DIAGNOSI DELS INFANTS AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU (NESE) A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS DE BARCELONA	9
3.1	INFANTS AMB NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SUPORT EDUCATIU (NESE A I B) A BARCELONA I LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS: SITUACIÓ ACTUAL, EVOLUCIÓ, TIPOLOGIA I SEXE	9
3.2	INFANTS AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS (NESE A) A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS AMB SEGUIMENT I RECURSOS ACTIVATS	12
3.3	SÍNTESI DE LES DADES CLAU DE LA DIAGNOSI (DADES CURS 2021/2022)	15
4.	RECURSOS, MILLORES FETES I AVENÇOS PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS DE BARCELONA	16
4.1	RECURSOS PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS	16
4.2	RECURSOS I MILLORES FETES PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA	17
4.2.1	Equip educatiu de les escoles bressol municipals	17
4.2.2	Equip d'educació inclusiva a les bressols municipals (abans Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats – EEAEN)	17
4.2.3	Departament d'educació infantil i la figura d'educació social	18
4.2.4	Educadores socials a les escoles bressol	18
4.2.5	Support educatiu per reforçar l'atenció inclusiva	18
4.2.6	Formació d'Educació Inclusiva a les EBM	19
4.2.7	Servei Especialitzat Itinerant d'educació especial i infermeria (infants amb greus discapacitats o necessitat d'atencions sanitàries)	19
4.2.8	EBM Trencadís (infants amb greus discapacitats)	20
4.2.9	EBM Forestier (infants amb sordesa)	20
4.2.10	CREDA (infants amb deficiències auditives)	20
4.2.11	CEE Vil·la Joana (infants amb dificultats de relació, comunicació i TEA)	21
4.2.12	CEE Pont del Dragó (banc de materials i ajuts tècnics)	21
4.2.13	Entitat Aspasim (infants amb greus discapacitats)	21
4.2.14	Entitat ONCE (infants amb greu discapacitat visual)	21
4.2.15	Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)	22
4.2.16	Serveis socials (IMSS)	22
4.2.17	Serveis de salut (CSB)	22
4.2.18	Equips d'assessorament psicopedagògic (EAP-CEB)	22
4.3	SÍNTESI DELS 10 AVENÇOS PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS	23

5.	REPTES DE FUTUR I PROPOSTES DE MILLORA PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES ESCOLES BRESSOL MUNICIPALS DE BARCELONA	24
	5.1 REPTES DE FUTUR PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES BRESSOL	24
	5.2 PROPOSTES DE MILLORA PER A L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A LES BRESSOL	25

1 Introducció

1.1 Procés de treball

L'abril de 2021 l'Ajuntament de Barcelona va presentar el **Pla per a l'Educació i Criança de la Petita Infància 2021-2024**. Aquesta mesura de govern vol posar el focus en la vida dels nens i nenes en l'etapa vital estratègica que va des dels 0 als 3 anys, i en els serveis i suports que necessiten les famílies per educar-los i cuidar-los.

En el marc d'aquesta mesura i per mitjà de l'**Institut Municipal d'Educació (IMEB)**, l'Ajuntament es planteja la necessitat de **tenir més coneixement sobre els avenços i reptes en la detecció i atenció precoç de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona: discapacitats, trastorns i necessitats de tipus social**.

Amb aquest objectiu, de maig a octubre de 2021, s'encarrega un informe a l'**Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB)**, unitat especialitzada dins l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB).

Aquest informe s'ha completat amb les idees clau sorgides de les sessions de la **comissió de treball d'educació inclusiva de l'IMEB** i d'un **grup de discussió** (realitzat el 12 de juliol de 2022) **per avançar en els reptes prioritaris en endavant**, amb una trentena de participants de l'àmbit de la petita infància i l'educació inclusiva. La Comissió de treball, creada específicament per a l'elaboració del present informe, ha estat formada per:

- Maria Truñó, comissionada d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona.
- Àlicia Aguilera, directora de Centres Educatius Municipals de l'IMEB.
- Imma Bargalló, cap del Departament d'Educació Infantil de l'IMEB.
- Marta Fontané, tècnica de l'Equip d'Educació Inclusiva de l'IMEB
- Elisa Stinus, investigadora de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB).

1.2 Objectiu de l'informe

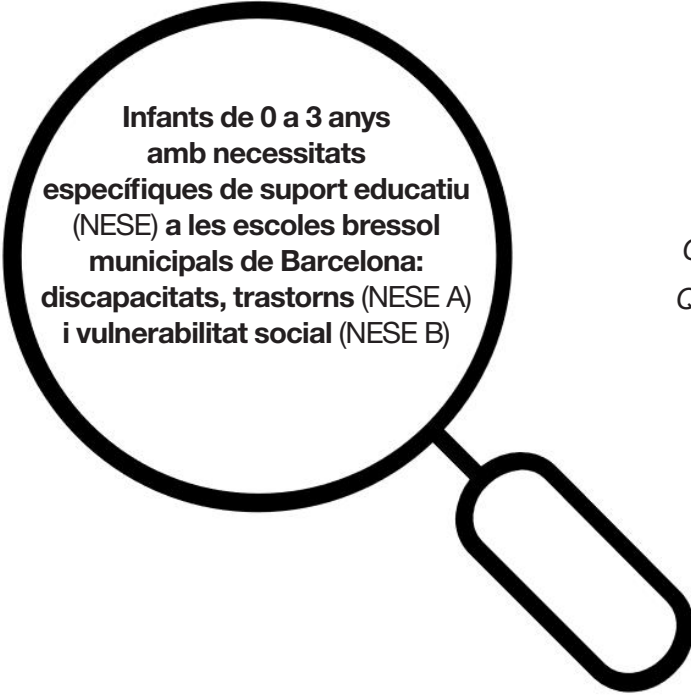
L'informe s'emmarca en el Decret 150/2017 de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu que estableix que **tot l'alumnat és subjecte de l'atenció educativa inclusiva** per tal de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats, incloent-hi:

1. Els infants que requereixen exclusivament mesures universals.
2. Els infants que, a més, necessiten mesures addicionals.
3. Els infants que sumen, a aquestes darreres, les mesures intensives.

Durant el primer cicle de l'educació infantil s'ha d'assegurar la **detecció precoç** de les necessitats educatives específiques dels infants, que han de rebre una **atenció** ajustada a les seves característiques singulars.

Per a una correcta atenció de la primera infància no sols és fonamental incrementar l'escolarització i la qualitat del primer cicle d'educació infantil, sinó assegurar la **detecció primerenca de dificultats en el desenvolupament i l'aprenentatge** (Pla d'Acció Estatal per a la implantació de la Garantia Infantil Europea 2022-2030).

El present informe (que disposa d'un resum executiu a part) se centra en el següent públic objectiu i pretén respondre a les preguntes següents:

**Infants de 0 a 3 anys
amb necessitats
específiques de suport educatiu
(NESE) a les escoles bressol
municipals de Barcelona:
discapacitats, trastorns (NESE A)
i vulnerabilitat social (NESE B)**

Quins marcs en fan referència?

Quines dades tenim?

Quins recursos té Barcelona?

Quins avenços i millores s'han fet?

Quins reptes tenim d'ara endavant?

2 Marcs institucionals sobre petita infància i educació inclusiva

2.1 Marcs institucionals

Tal com s'afirma en el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu de la Generalitat de Catalunya, **“tots els alumnes són subjectes de l'atenció educativa que regula aquest decret: els infants que requereixen exclusivament mesures universals, els infants que, a més, necessiten mesures addicionals i els infants que sumen, a aquestes darreres, les mesures intensives, per tal de garantir l'accés a l'educació i l'èxit educatiu en condicions d'equitat i igualtat d'oportunitats”**.

S'especifica que, “mitjançant l'observació per part dels mestres, dels educadors i dels tècnics d'educació infantil, del desenvolupament dels infants i en col·laboració amb els equips d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) i en coordinació amb els equips d'atenció primerenca, **durant el primer i el segon cicle de l'educació infantil s'ha d'assegurar la detecció precoç de les necessitats educatives específiques dels infants, que han de rebre una atenció ajustada a les seves característiques singulars”**.

El Pla d'Acció Estatal per a la implantació de la Garantia Infantil Europea (2022-2030) del Govern espanyol aposta per **“garantir l'accés a l'atenció primerenca per tots els nens i nenes”** (objectiu 2.2). Concretament, el 2030 **tota la infància de 0 a 6 anys** ha de tenir accés efectiu a serveis integrals d'atenció primerenca.

Tal com s'afirma en el pla estatal, per a una correcta atenció de la primera infància no sols és fonamental incrementar l'escolarització i la qualitat del primer cicle d'educació infantil, sinó assegurar la **detecció primerenca de dificultats en el desenvolupament i l'aprenentatge**.

Com estableix el model educatiu de les escoles bressol municipals (EBM) de Barcelona, aquestes són un espai de cura, d'atenció i prevenció quan es detecten factors que poden alterar el desenvolupament dels infants, posant en relleu el seu caràcter inclusiu.

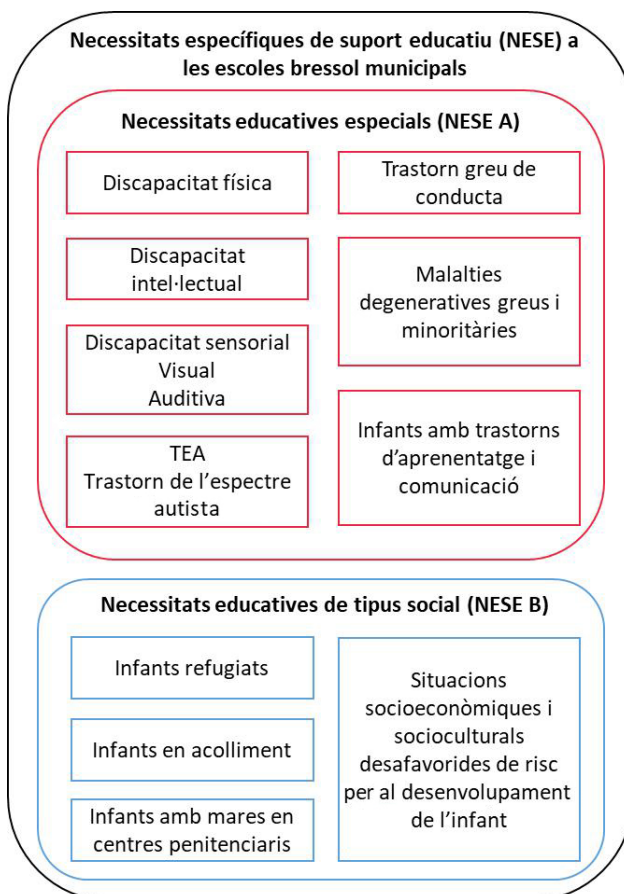
Un dels principals recursos de l'educació inclusiva, l'**Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (EEAEN) de l'IMEB, mitjançant el treball conjunt amb les escoles bressol municipals** (inclouen les cinc llars d'infants públiques de la Generalitat de Catalunya a la ciutat) i **altres agents, vetlla perquè els infants amb necessitats especials rebin una atenció de qualitat que n'afavoreixi l'evolució positiva en un entorn inclusiu**.

Amb el Pla per a l'Educació i Criança de la Petita Infància 2021-2024 de l'Ajuntament de Barcelona, s'estableixen les accions següents en l'àmbit de la inclusió:

1. **Incorporar la figura de l'educadora social als equips educatius d'EBM**, d'acord amb l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS) i en el marc del Pla de Barris en escoles bressol municipals d'atenció prioritària.
2. Estendre el pilot d'espais familiars socioeducatius perquè arribi a cinc districtes.
3. **Reforçar la detecció i l'atenció primerenca a les EBM.**
4. Reforçar la col·laboració amb entitats i projectes per a la petita infància en risc d'exclusió.
5. Incrementar la diversitat d'origens, lingüística i cultural de la plantilla d'educadores i del personal de suport educatiu.

2.2 Infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals

En el marc del Decret 150/2017 adaptat a la realitat de les escoles bressol municipals de Barcelona, a fi d'orientar la previsió del tipus i de la intensitat de suports que es puguin requerir, es consideren **infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE)**:

3 Diagnosi dels infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona

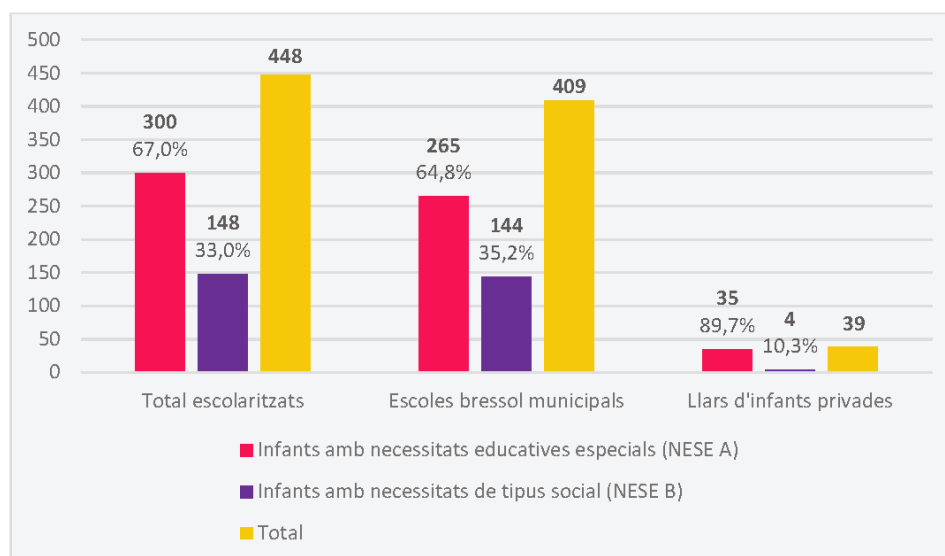
3.1 Infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE A i B) a Barcelona i les escoles bressol municipals: situació actual, evolució, tipologia i sexe

A Barcelona hi ha 448 infants amb necessitats específiques de suport educatiu als centres de primer cicle d'educació infantil (curs 2021-2022). D'aquests, **9 de cada 10 (409) estan escolaritzats a les escoles bressol municipals** (inclouen les 5 llars d'infants públiques de la Generalitat de Catalunya a la ciutat): **representen el 5% dels infants escolaritzats a la bressol i l'1% dels petits infants de la ciutat**. I 1 de cada 10 infants (39) estan escolaritzats a les llars d'infants privades.

Dels 409 infants a les escoles bressol municipals, **2 de cada 3 infants (265) tenen discapacitats, trastorns o retards en el seu desenvolupament (NESE A) i 1 de cada 3 (144), una situació social desfavorida per al desenvolupament de l'infant (NESE B)**.

Cal tenir en compte que, durant el curs 2021-2022, Barcelona té 35.947 infants de 0 a 3 anys, dels quals el 44% estan escolaritzats. Dels petits infants escolaritzats, el 54% estan a les escoles bressol municipals i el 46%, a les llars d'infants privades.

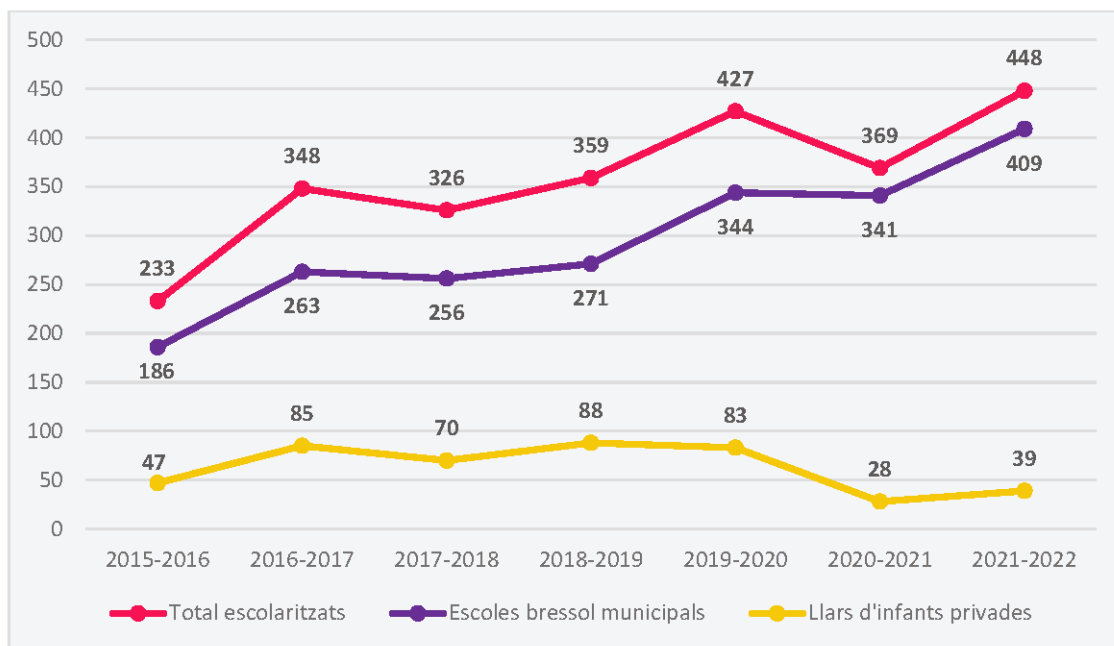
Gràfic 1. Infants de 1r cicle d'educació infantil amb necessitats específiques de suport educatiu a les escoles bressol municipals i les llars d'infants privades de Barcelona (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades del Departament d'Educació (Estadística de l'ensenyament) de la Generalitat de Catalunya.

A Barcelona, durant el curs 2015-2016 hi havia 233 infants amb NESE als centres de 1r cicle d'educació infantil i, el 2021-2022, han augmentat un 92% arribant a 448. D'aquests, **186 estaven escolaritzats a les escoles bressol municipals durant el curs 2015-2016 i, el 2021-2022, han augmentat un 120%**. I 47 estaven escolaritzats a les llars d'infants privades, xifra que, tot i les variacions, s'ha mantingut amb cert descens.

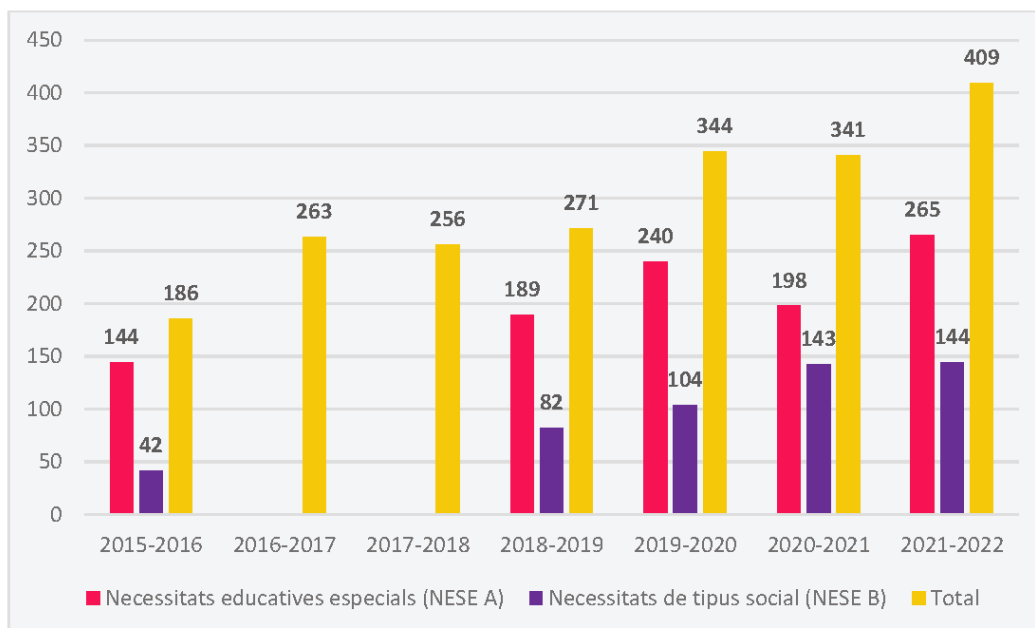
Gràfic 2. Evolució dels infants de 1r cicle d'educació infantil amb necessitats específiques de suport educatiu a les escoles bressol municipals i les llars d'infants privades de Barcelona (cursos 2015-2016 a 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades del Departament d'Educació (Estadística de l'ensenyament) de la Generalitat de Catalunya.

Dels 409 infants a les escoles bressol municipals, **les necessitats específiques de suport educatiu més presents són el trastorn generalitzat del desenvolupament (30%) i la situació social de risc per al desenvolupament de l'infant (35%)**.

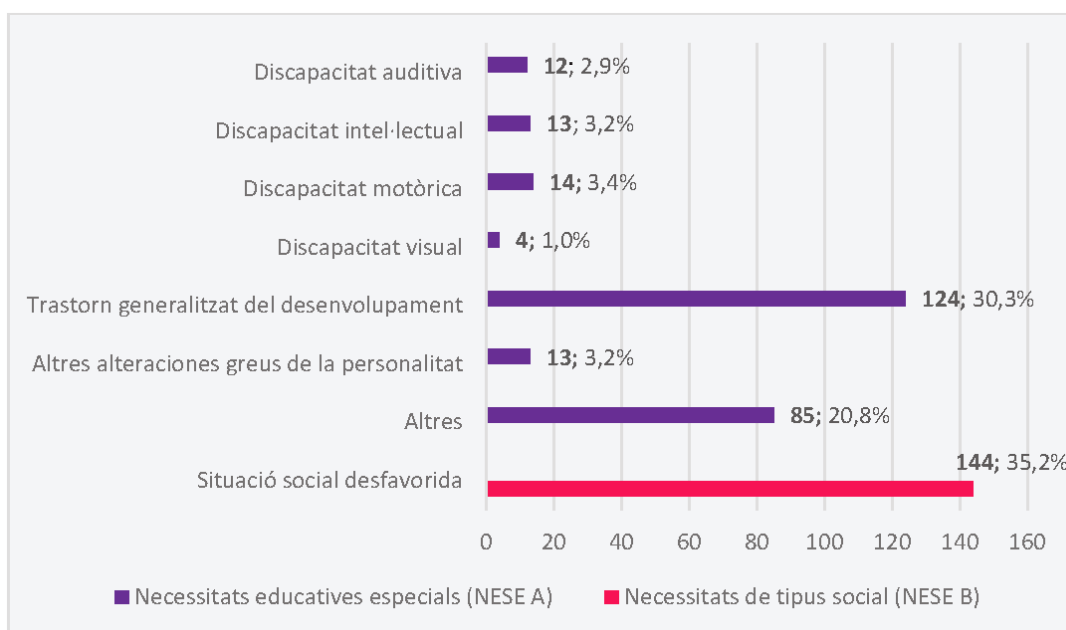
Gràfic 3. Infants de 1r cicle d'educació infantil segons necessitat específica de suport educatiu a les escoles bressol municipals de Barcelona (cursos 2015-2016 a 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades del Departament d'Educació (Estadística de l'ensenyament) de la Generalitat de Catalunya. Nota: no es disposa d'informació per tipologia de necessitat pels cursos 2016-2017 i 2017-2018.

Respecte al curs 2015-2016, **els infants amb NESE A han augmentat un 84% i els infants amb NESE B, un 243%.**

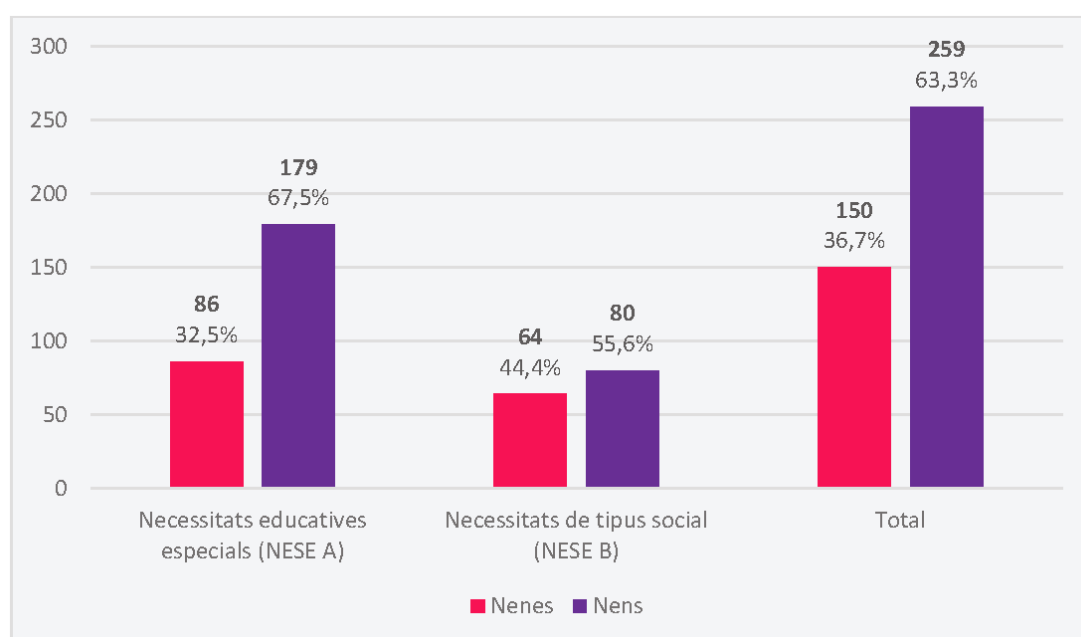
Gràfic 4. Infants de 1r cicle d'educació infantil segons necessitat específica de suport educatiu a les escoles bressol de Barcelona (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades del Departament d'Educació (Estadística de l'ensenyament) de la Generalitat de Catalunya.

Dels 409 infants a les escoles bressol municipals, **2 de cada 3 infants amb NESE són nens (63%) i 1 de cada 3 són nenes (37%)**, aspecte que cal tenir en compte si s'analitza l'educació inclusiva des de la perspectiva de gènere, ja que les nenes acostumen a tenir una simptomatologia més inhibida que costa més de detectar (acostuma a quedar més normalitzada). Els nens també mostren aquesta simptomatologia, però en el seu cas sí que s'interpreta com un aspecte que preocupa. La diferència és que, en el cas de les nenes, la mateixa simptomatologia es tendeix a entendre com una bona qualitat.

Gràfic 5. Infants de 1r cicle d'educació infantil amb necessitats específiques de suport educatiu a les escoles bressol municipals de Barcelona segons sexe (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades del Departament d'Educació (Estadística de l'ensenyament) de la Generalitat de Catalunya.

Finalment, cal tenir en compte que, segons dades del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya, l'any 2019 a Barcelona 424 infants fins als 4 anys tenien discapacitat legalment reconeguda (el 0,8% dels infants d'aquesta franja d'edat).

D'altra banda, 6.897 infants de 0 a 5 anys van ser atesos als Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP).

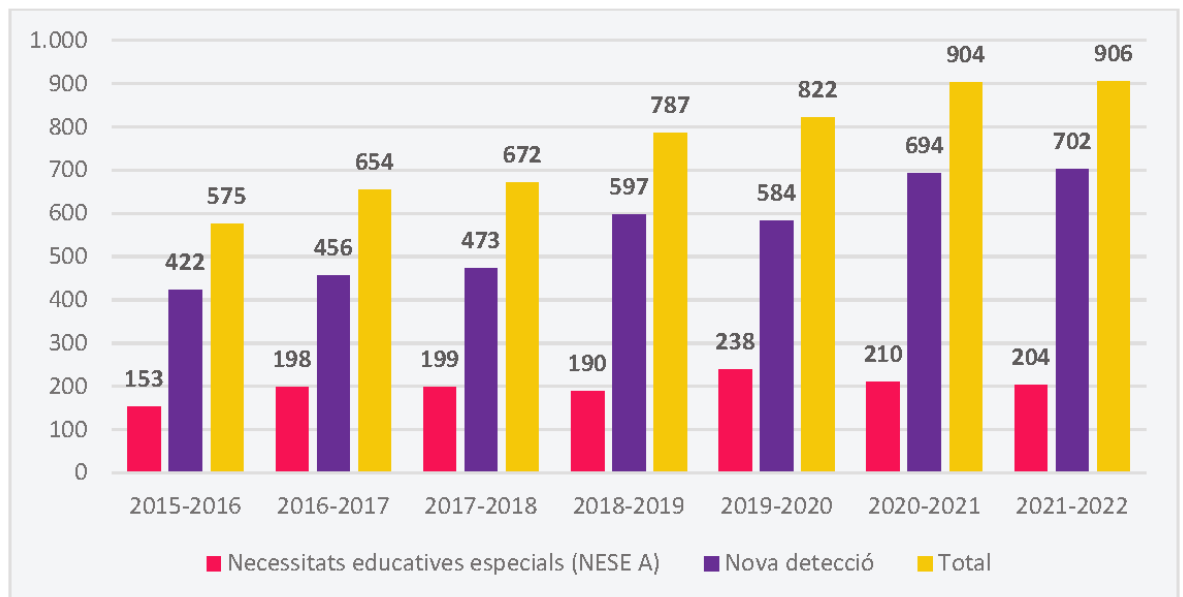
3.2 Infants amb necessitats educatives especials (NESE A) a les escoles bressol municipals amb seguiment i recursos activats

Durant el curs 2021-2022, a les escoles bressol municipals de Barcelona (inclouen les 5 llars d'infants públiques de la Generalitat de Catalunya a la ciutat), l'Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (EEAEN) ha fet seguiment i activat recursos per a 906 infants: 204 amb discapacitats i trastorns reconeguts (NESE A) i 702 de nova detecció, a partir de l'observació de l'equip de l'escola bressol o la família d'algun aspecte de la seva evolució i una demanda d'orientació.

Respecte al curs 2015-2016, el nombre d'infants que requereixen una atenció ha augmentat un 58%, posant en relleu la important tasca de detecció i atenció precoç a les escoles bressol municipals.

Els infants que reben seguiment i activació de recursos representen l'11% dels infants escolaritzats a la bressol (1 de cada 10 infants) i el 3% dels petits infants de la ciutat.

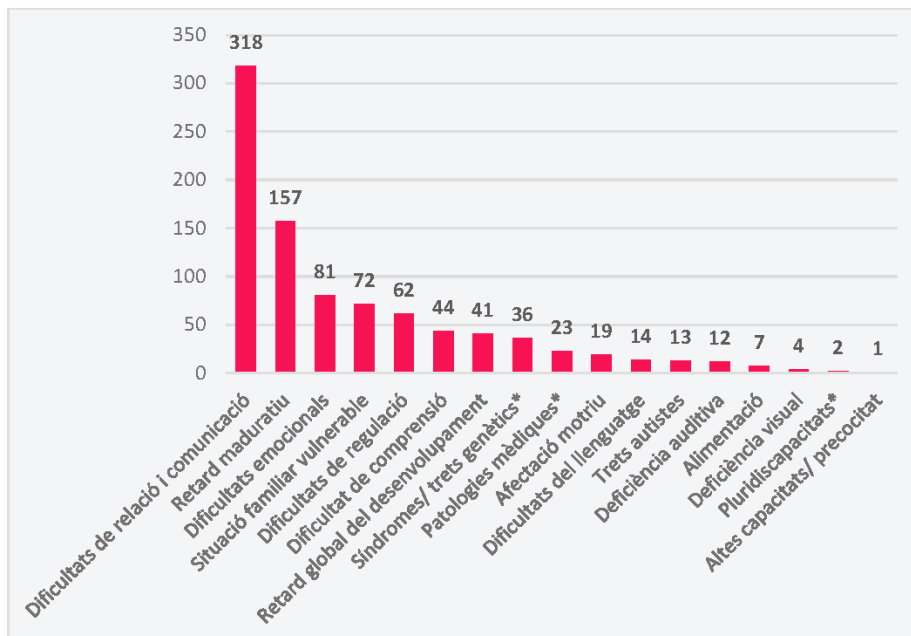
Gràfic 6. Infants amb necessitats educatives especials (NESE A) a les escoles bressol municipals de Barcelona amb seguiment i recursos activats (cursos 2015-2016 a 2021-2022)

Font: elaboració de l'IAB a partir de les dades de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona.

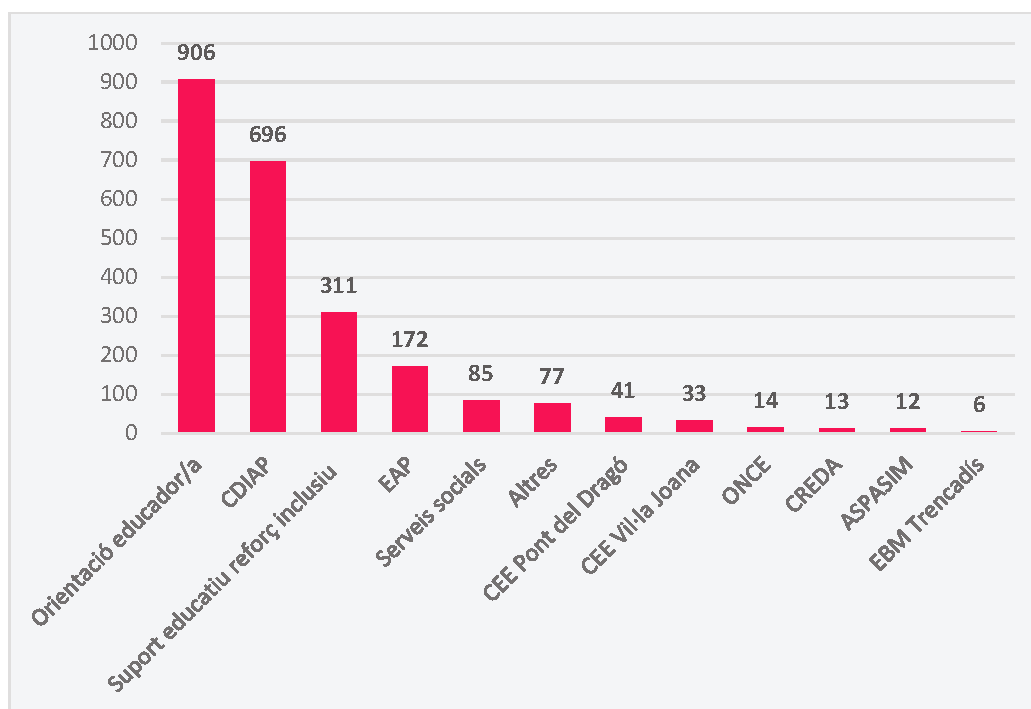
Durant el curs 2021-2022, a les escoles bressol municipals de Barcelona, dels 906 infants atesos per l'Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (EEAEN) les dificultats més presents són: **dificultats de relació i comunicació (35%), retard maduratiu (17%), dificultats emocionals (9%), situació familiar vulnerable (8%) i dificultats de regulació (7%)**. Aquests infants han rebut diferents tipus de recursos segons les seves necessitats.

Gràfic 7. Infants en valoració i seguiment, amb o sense necessitats educatives especials (NESE A), a les escoles bressol municipals de Barcelona amb seguiment i recursos activats segons el motiu inicial de consulta (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. *Aquesta classificació és sobre els trets més destacables. En molts dels casos es combina més d'una variable. Infants amb pluridiscapacitat poden estar ubicats a les etiquetes "Síndromes" o "Patologies mèdiques".

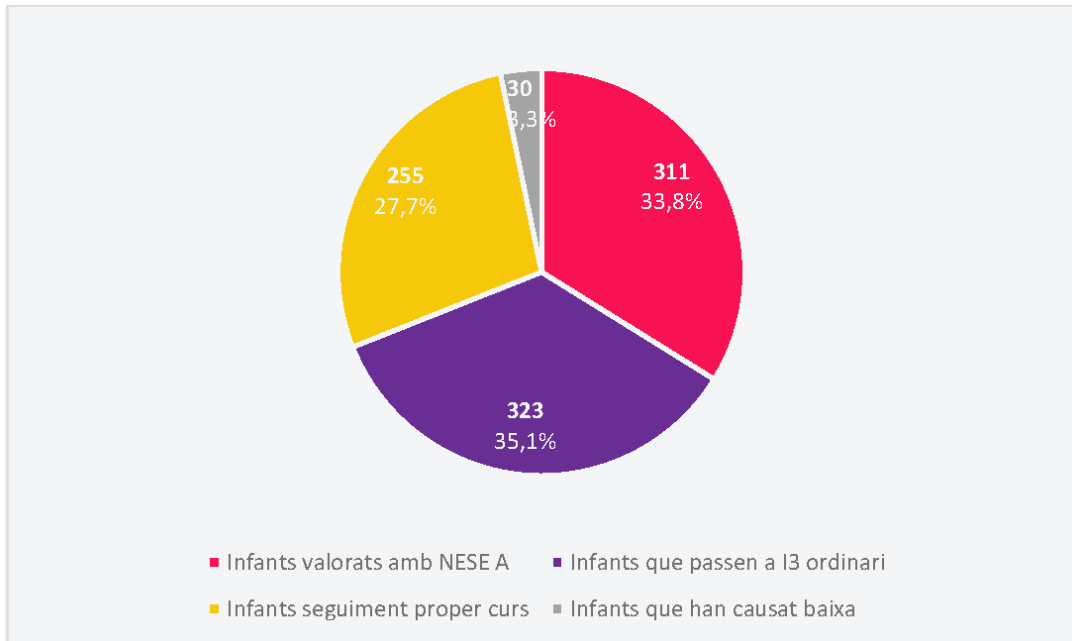
Gràfic 8. Activació de recursos a les escoles bressol municipals de Barcelona per atendre els infants en valoració i seguiment (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona.

En la proposta d'orientació escolar realitzada en acabar cada curs escolar de cara al pas al segon cycle d'educació infantil (curs 2021-2022), dels 906 infants atesos per l'EEAEN, es valora que el 35% (323) són infants que passen a l3 ordinari, el 34% (311) són infants valorats amb NESE A. A la resta se'ls farà seguiment el proper curs; en la seva majoria són infants que, per edat, els correspon continuïtat al primer cycle d'educació infantil o han causat baixa.

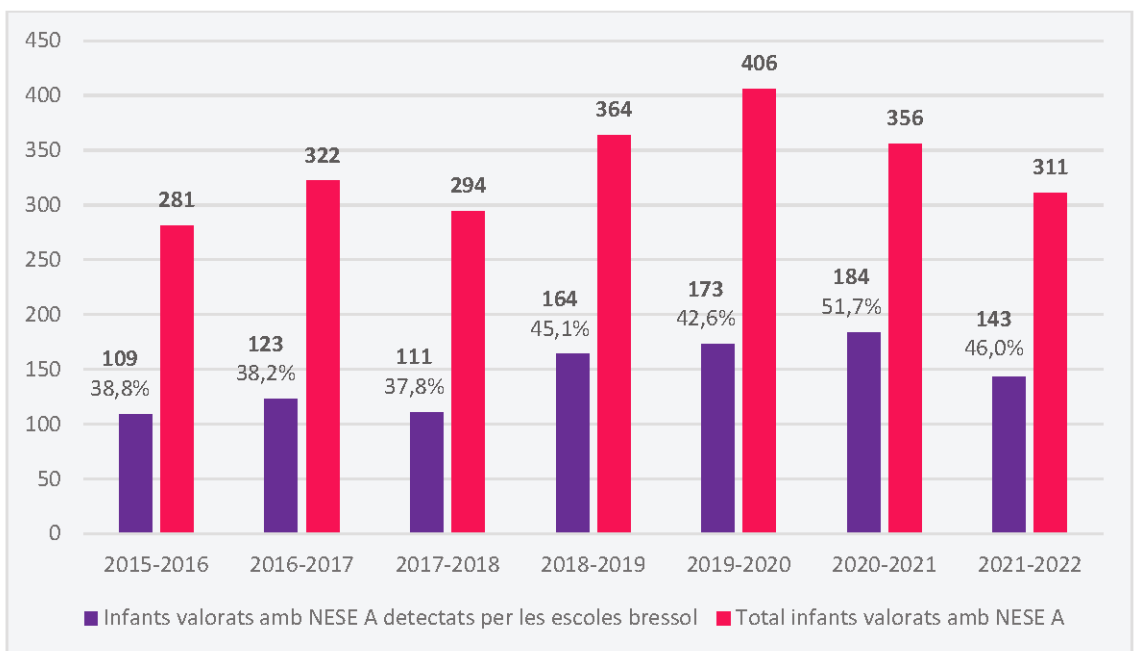
Gràfic 9. Infants en seguiment a les escoles bressol municipals de Barcelona segons la valoració en l'orientació escolar en acabar el curs escolar (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona.

Dels 311 infants que s'han acabat valorant com a infants amb NESE A, el 46% (143) són detectats per part de les escoles bressol municipals, posant en relleu el rol de detecció primerenca de dificultats en el desenvolupament i l'aprenentatge de les bressol. Respecte al curs 2015-2016, aquesta detecció per part de les escoles bressol ha augmentat un 31%.

Gràfic 10. Infants en seguiment valorats amb necessitats educatives especials (NESE A) en l'orientació escolar pel pas al 2n cicle d'educació infantil, detectats per part de les escoles bressol municipals de Barcelona (curs 2021-2022)

Font: elaboració de l'IIAB a partir de les dades de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona. Nota: al curs 2021-2022 el nombre d'infants detectats per les escoles bressol disminueix degut a canvis de calendari en el traspàs d'informació amb el Consorci d'Educació de Barcelona.

3.3 Síntesi de les dades clau de la diagnosi (dades curs 2021/2022)

9 de cada 10 infants escolaritzats amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) estan a les escoles bressol municipals. Són 409 dels 448 infants amb NESE als centres de primer cicle d'educació infantil de 0 a 3 anys a Barcelona.

Hi ha hagut un increment respecte al curs 2015-2016, on eren 8 de cada 10 els infants escolaritzats a la bressol.

Els infants amb NESE escolaritzats a les escoles bressol municipals de Barcelona representen el 5% del total dels 8.600 infants a les EBM. D'aquests, 2 de cada 3 infants amb NESE són nens (63%) i 1 de cada 3 són nenes (37%).

Respecte al curs 2015-2016, han augmentat un 120%, passant de 186 a 409 infants.

D'aquests 409 infants amb NESE, 2 de cada 3 infants (265) tenen discapacitats i trastorns (NESE A), i 1 de cada 3 infants (144), una situació social desafavorida de risc per al desenvolupament de l'infant (NESE B).

Respecte al curs 2015-2016, els infants amb NESE A han augmentat un 84% i els infants amb NESE B, un 243%.

1 de cada 10 infants escolaritzats a les bressol reben un seguiment i recursos específics per l'atenció precoç de possibles discapacitats i/o trastorns amb NESE A: són 906 els infants amb seguiment i recursos específics que representen l'11% del total d'infants escolaritzats a la bressol. D'aquests 906 infants, 702 són infants de nova detecció.

Respecte al curs 2015-2016, els infants que tenen un seguiment i pels quals s'activen recursos han augmentat un 58%, posant en relleu la important tasca d'atenció precoç a les escoles bressol.

En l'orientació escolar pel pas al segon cicle d'educació infantil del total d'infants que s'han acabat valorant amb NESE A, pràcticament la meitat (46%, 143 infants) són detectats per part dels equips de les escoles bressol municipals, posant en valor el rol clau de les bressol en la detecció primerenca de dificultats en el desenvolupament i l'aprenentatge.

Respecte al curs 2015-2016, en l'orientació escolar pel pas al segon cicle d'educació infantil, la detecció d'infants que s'han acabat valorant amb NESE A per part de les escoles bressol ha augmentat un 31%.

4 Recursos, millores fetes i avenços per a l'educació inclusiva a les escoles bressol municipals de Barcelona

4.1 Recursos per a l'educació inclusiva a les escoles bressol municipals

Recursos propis IMEB i Ajuntament de Barcelona

1. **Equip educatiu de la xarxa d'escoles bressol municipals**
2. **Equip d'Educació Inclusiva de bressols municipals** (abans Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats - EEAEN)
3. **Departament d'Educació Infantil de l'IMEB** (amb figura d'educadora social)
4. **Educadores socials de l'IMSS a les escoles bressol**
5. **Support educatiu per reforçar l'atenció inclusiva**
6. **Formació d'educació inclusiva a les escoles bressol**
7. **Servei Especialitzat Itinerant d'educació especial i infermeria** per a infants amb greus discapacitats o necessitat d'atencions sanitàries
8. **EBM Trencadís** amb Unitat Bressol d'Atenció Inclusiva (UBAI) per a infants amb greus discapacitats
9. **EBM Forestier** amb Projecte de suport a l'audició i el llenguatge (PSAL) per a infants amb sordesa

Col·laboració i coordinació amb recursos públics i entitats

10. **CREDA** per a infants amb deficiències auditives
11. **CEE Vil·la Joana** per a infants amb dificultats de relació i comunicació i trastorns de l'espectre autista
12. **CEE Pont del Dragó** per al banc de materials i ajuts tècnics i especialistes en logopèdia i fisioteràpia
13. **Entitat Aspasim** per a infants amb greus discapacitats
14. **Entitat ONCE** per a infants amb greu discapacitat visual

- 15. Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) dins la xarxa de CDIAP/EIPI
- 16. Serveis socials (IMSS)
- 17. Serveis de salut (CSB)
- 18. Equips d'assessorament psicopedagògic (EAP-CEB)

4.2 Recursos i millores fetes per a l'educació inclusiva

4.2.1 Equip educatiu de les escoles bressol municipals

Tenint en compte que tots els infants són subjectes de l'atenció educativa que regula el Decret 150/2017, les escoles bressol municipals i els seus equips educatius són el primer recurs de l'educació inclusiva. L'escola acull i distribueix els recursos per acompanyar la diversitat amb propostes que tenen en compte tots els infants.

Barcelona té una xarxa de 103 escoles bressol municipals amb unes 650 places públiques noves i des del curs 2015-2016 **s'han creat 8 escoles noves**. Del curs 2014-15 a l'actual 2022-2023, **s'han incrementat les hores de l'equip de suport educatiu de les escoles bressol de 3 hores a 4,5 hores diàries per grup**.

Tenint en compte el creixement de les preinscripcions d'infants amb NESE dels darrers anys (en especial NESE B), **s'ha incrementat les places reservades per a infants amb NESE un 164% amb 1 plaça per grup**. Així, si una escola bressol té habitualment 6 grups (1 de lactants, 2 de caminants i 3 de grans), tindrà 6 places per infants amb necessitats específiques de suport educatiu (mantenint el nombre de places reservades per infants amb NESE A i augmentant amb NESE B).

4.2.2 Equip d'educació inclusiva a les bressols municipals (abans Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats – EEAEN)

El 2001, es crea a l'IMEB l'Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats (EEAEN) per fer l'orientació i assessorament psicopedagògic donant suport itinerant en l'atenció i seguiment dels infants amb especials necessitats. L'EEAEN vetlla perquè els infants amb especials necessitats tinguin una atenció de qualitat que afavoreixi la seva evolució positiva en un entorn inclusiu.

L'EEAEN realitza al llarg del curs valoracions i seguiment dels infants a l'estança i assessorament a les educadores de les 103 EBM i també a les 5 llars d'infants públiques de la Generalitat. També facilita recursos tècnics i/o humans sempre que es considera necessari. Així mateix, es coordina amb els agents de la xarxa 0-3. S'adreça als infants matriculats amb discapacitats i trastorns (necessitats educatives especials, NESE A) i a aquells infants respecte als quals es detecten dificultats al llarg de la seva escolarització (nova detecció).

L'equip EEAEN ha anat creixent i des del 2015-2016 **ha passat de 2 a 5 professionals** (amb places estructurals, 3 de creades el 2017) amb perfils de psicologia.

El novembre de 2022, arran del treball realitzat a partir de l'elaboració d'aquest informe, es decideix seguir reforçant i repensant l'equip i canviar-li el nom per **Equip d'Educació Inclusiva** de bressols, integrant-lo dins el Departament d'Educació Infantil i incorporant la figura d'educadora social que ja formava part del departament.

La intenció és donar-li una visió més àmplia i d'acord amb el decret d'educació inclusiva orientant en totes les necessitats educatives, tant les vinculades a discapacitats i trastorns (NESE-A) com les vinculades a vulnerabilitat social (NESE-B). Al mateix temps, es vol facilitar la coordinació i el treball en equip a partir d'ara dins d'un mateix departament d'educació infantil.

4.2.3 Departament d'educació infantil i la figura d'educació social

Des del Departament d'Educació Infantil de l'IMEB es fa un seguiment i acompanyament a les 103 escoles existents al curs 2022-2023. El 2015 eren 7 professionals i, des de llavors, s'ha reforçat amb 3 professionals i, aquest curs, també amb la incorporació de l'equip d'educació inclusiva, compost per 15 professionals.

Un dels nous perfils professionals és la incorporació, el 2019, d'una educadora social per assessorar les escoles bressol municipals en el reforç del seu treball socioeducatiu amb les famílies. Aquesta figura també vetlla per la coordinació amb l'IMSS (Institut Municipal de Serveis Socials) en un doble vessant: per un costat, fent el seguiment conjuntament de les educadores socials presents en 10 escoles bressol, i per l'altre, vetllant pel funcionament de l'espai de Comissió Social a totes les bressol.

El Departament d'Educació Infantil s'ha reforçat i actualment està compost per 15 professionals: 1 cap de departament, l'equip d'educació infantil de bressol (amb 6 tècniques referents territorials de bressol), l'equip d'educació inclusiva (amb 5 tècniques de psicologia i 1 d'educació social) i 2 suports administratius.

4.2.4 Educadores socials a les escoles bressol

En el marc del Pla de Barris i en estreta col·laboració de l'IMSS i l'IMEB, el maig del 2018 s'inicia el projecte pilot d'incorporar una educadora social a les EBM La Muntanya i Aqüeducte, de Torre Baró i Ciutat Meridiana, al districte de Nou Barris. Després de tres cursos i d'un balanç positiu del pilot, el setembre de 2021 s'amplia el projecte incorporant 4 noves educadores socials municipals arribant, en total, a 10 escoles bressol: Tris-Tras i Xarlot del barri del Carmel, El Caminet del Besòs i El Tren dels barris de Baró de Viver i la Trinitat Vella, Collserola i Niu d'infants a la Marina de Port, i Aurora i Mont Tàber al Raval Sud. L'extensió del model d'incorporar una educadora social a les escoles bressol va en línia amb la mateixa aposta que l'Ajuntament ha fet, avaluat i ampliat també a escoles i instituts públics dels barris d'atenció social prioritària i que ja arriba a 50 centres educatius, 10 dels quals són escoles bressol, amb finançament del Pla de Barris.

El projecte d'educadores socials a escoles bressol és un paradigma d'acompanyament familiar, tant individual com grupal i comunitari, per tal d'afavorir l'equitat al llarg de tot el procés educatiu dels infants i reforçar el vincle família-escola-barri.

D'altra banda, des de l'IMSS, a través de la figura d'educadora social present en els 29 centres de serveis socials, es crea un espai de comissió social de centre educatiu que permet el seguiment d'infants amb situacions de vulnerabilitat social i valorar, en funció de la situació, l'acompanyament i intervenció social necessària.

Per tal d'enfortir la tasca social a la xarxa d'EBM, s'han incorporat al Departament d'Educació Infantil 1 educadora social (depèn de l'IMEB) i 5 educadores socials (depenen de l'IMSS) als equips de 10 escoles bressol municipals en el marc del Pla de Barris, passant de 2 EBM pilot a 10 escoles bressol de la ciutat en barris d'atenció social prioritària.

4.2.5 Suport educatiu per reforçar l'atenció inclusiva

Tot i que en el dia a dia és la mateixa escola la que ha de distribuir els seus recursos (humans, espais i materials) tenint en compte les necessitats dels infants, es poden disposar d'estones de suport educatiu extraordinari per facilitar un espai on l'educadora pugui fer un treball més específic sobre l'infant, acompanyant-lo perquè tingui més autonomia. L'educadora de suport és la mateixa que fa el suport al grup al migdia, ja coneix els infants i l'escola i ells també la coneixen (és un referent de confiança).

En l'actual curs, **s'ha augmentat (duplicat) la borsa d'hores de suport educatiu d'atenció inclusiva**, cosa que significa que els criteris d'assignació s'han revisat arribant a un nombre més alt d'infants i en major quantitat d'hores. És important tenir present que no es considera que per acompanyar l'infant amb NESE sigui necessària una atenció individualitzada i exclusiva, sinó que el suport educatiu s'empra per facilitar l'acompanyament de l'infant dins del grup i afavorir la seva participació. També **s'ha establert un mínim de 2,5 hores setmanals per cada infant amb necessitats educatives especials amb reserva de plaça**.

4.2.6 Formació d'educació inclusiva a les EBM

Per oferir una atenció de qualitat que doni eines educatives d'atenció a direccions i educadors/ores en el marc de l'escola inclusiva, l'equip EEAEN proposa, coordina i desenvolupa activitats formatives adreçades als equips educatius de les escoles bressol municipals. Les formacions impartides es dissenyen en funció de les necessitats detectades per poder oferir un bon acompanyament als infants.

Durant el curs 2017-2018 **es realitzava 1 acció formativa d'educació inclusiva i el 2021-2022 s'han fet 5 accions, augmentant-ne un 320% les hores i un 650% el nombre de professionals que reben la formació.**

“La intervenció educativa en el marc de l'escola bressol inclusiva: Els sistemes augmentatius de comunicació com a via d'accés a la relació, participació i aprenentatge” ASPASIM.

“La intervenció educativa en el marc de l'escola bressol inclusiva: orientacions per l'acompanyament d'infants greument afectats” ASPASIM.

“Aprenent a entendre els infants amb trastorns de l'espectre autista (TEA) i llurs famílies a l'escola bressol” PRESME.

“0-3 TEA. Entendre per atendre” VIL:LA JOANA.

“El moviment, una experiència bàsica pel desenvolupament” PONT DEL DRAGÓ.

4.2.7 Servei Especialitzat Itinerant d'educació especial i infermeria (infants amb greus discapacitats o necessitat d'atencions sanitàries)

S'ha creat el servei de suport especialitzat itinerant (SEI) per poder garantir una bona atenció a l'escola de territori, per a aquells infants que tenen greus afectacions de salut i/o de desenvolupament. Es prioritzarà per aquest recurs els casos més greus i el nombre d'hores total es definirà tenint en compte els infants de continuïtat del curs anterior i els de nova matrícula. Cada vegada més, les famílies prefereixen l'escola del territori, pel qual hi ha recursos com el SEI per donar atenció als infants amb greus trastorns en el seu desenvolupament amb el criteri de reforçar la bressol de proximitat.

En l'actual curs, 2022-2023, **el Servei Especialitzat Itinerant que s'ha creat inclou hores de mestre/a d'educació especial** per fer acompanyament a l'estança de l'infant i assessorament a la mestra. **També inclou auxiliar d'infermeria**, que realitzarà atenció directa en els casos de sondatge, i assessorament en d'altres aspectes mèdics (alimentació per sonda o botó gàstric, afeccions mèdiques que calgui tenir en compte a l'escola...).

4.2.8 EBM Trencadís (infants amb greus discapacitats)

L'EBM Trencadís és una escola bressol que de manera singular incorpora la Unitat Bressol d'Atenció Inclusiva (UBAI), un projecte d'atenció a infants amb greus discapacitats i/o necessitats sanitàries importants. Planteja i ofereix una atenció global per a l'infant i per a la seva família, acompanyant-los i facilitant-los les eines necessàries per adaptar-se a la nova situació, tot fomentant-ne el benestar i la qualitat de vida i potenciant-ne així les fortaleses. A l'habitual equip educatiu s'hi incorpora un equip d'especialistes (mestre/a d'educació especial i logopeda, fisioterapeuta i suport d'infermeria) que componen el conjunt de professionals per donar suport a infants i famílies. També disposa d'equipaments específics (balneoteràpia i sala multisensorial).

Les places ordinàries estan obertes a tots els infants de Gràcia i, les 9 places reservades per a infants amb NESE-A, a tots els de la ciutat de Barcelona. Els infants amb greus discapacitats formen part del seu grup classe i comparteixen els diferents espais de l'EBM Trencadís (classes, pati, sala d'usos múltiples) i activitats. Igual que els infants, els especialistes es distribueixen en els diferents grups classe en funció de les activitats.

4.2.9 EBM Forestier (infants amb sordesa)

Si bé totes les EBM de Barcelona estan capacitades per donar resposta educativa a l'alumnat que presenta una pèrdua auditiva de qualsevol grau amb l'assessorament i acompanyament del CREDA, l'EBM Forestier (Sants-Montjuïc) és l'única escola bressol municipal en modalitat bilingüe intermodal (aprenentatge i ús de la llengua de signes per a la comunicació i l'aprenentatge de la llengua oral) i amb el Projecte de suport a l'audició i el llenguatge (PSAL).

Per al desenvolupament del llenguatge, es pot requerir un treball específic, sistematitzat i planificat de la llengua. L'agrupament d'alumnat amb aquestes característiques en determinats centres possibilita l'optimització dels recursos necessaris i les estratègies organitzatives. També facilita la creació de grups flexibles per treballar aspectes lingüístics amb el o la logopeda, contribueix a millorar la identitat i autoconcepte entre iguals i promou l'acceptació de les diferències com a aspecte educatiu per treballar amb la resta d'alumnat.

4.2.10 CREDA (infants amb deficiències auditives)

El Centre de Recursos Educatius per a Deficients Auditius (CREDA) del Consorci d'Educació de Barcelona dona atenció de logopèdia a infants sords (bilaterals). Les famílies sol·liciten valoració del CREDA i reben el seu acompanyament dins l'EBM en cas d'estar escolaritzats. El nombre de sessions les valora el CREDA en funció de les necessitats de l'infant. En cas que la família no vulgui escolaritzar l'infant, poden fer atenció ambulatoria. En aquests casos, l'IMEB cedeix un espai a les escoles bressol al CREDA perquè l'infant pugui rebre l'atenció que requereix a una bressol de proximitat prop del seu domicili, no havent-se de desplaçar a la seu.

Fins al curs 2020, a cada territori de Barcelona hi havia una bressol d'agrupament, on es donava prioritat a la preinscripció dels infants amb sordesa. Veient que les famílies prioritzen la proximitat al domicili i que per les necessitats del treball per realitzar en aquesta etapa no cal un centre amb recursos adaptats (en el cas de logopèdia), conjuntament amb el CREDA, es valora **mantenir només l'EBM Forestier com a escola d'agrupament**. Els infants amb sordesa opten a plaça reservada per a NESE a qualsevol escola bressol de Barcelona.

4.2.11 CEE Vil·la Joana (infants amb dificultats de relació, comunicació i TEA)

El Centre d'Educació Especial (CEE) Vil·la Joana fa un treball de prevenció i atenció precoç a infants amb dificultats en la relació i la comunicació o diagnòstic de trastorn de l'espectre autista a les escoles bressol municipals (amb o sense diagnòstic), a través d'un conveni de col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona.

El 2010 s'estableix una assignació de 60 hores setmanals de professionals especialitzats en TEA de l'equip de CEE Vil·la Joana per a la xarxa d'EBM que es compacten en paquets de 4 hores setmanals d'atenció per cada infant (15 mòduls d'atenció setmanal al llarg del curs escolar). Actualment, atès l'increment de detecció i necessitats, **s'augmenta fins a 120 hores d'atenció setmanal, que suposen un total màxim de 30 mòduls d'atenció, duplicant les hores inicials.**

4.2.12 CEE Pont del Dragó (banc de materials i ajuts tècnics)

El Servei Educatiu Específic de Motòrics (SEEM) del Centre d'Educació Especial Pont del Dragó gestiona el banc de materials i ajuts tècnics de l'IMEB, a través d'un conveni de col·laboració amb el CEB. En coordinació amb el fisioterapeuta referent de l'infant del CDIAP, l'escola pot disposar d'ajuts tècnics adequats per a l'infant (caminador, bipedestador, cadira adaptada...). També s'encarrega del manteniment i la valoració de compra de nou material. Des del SEEM també s'ofereixen hores setmanals de fisioteràpia i logopèdia per aquells infants que no tenen aquests referents des del CDIAP i cal fer-ne una valoració o assessorament puntual.

El conveni s'inicia el 2010 amb un volum d'entre 30 i 60 hores setmanals d'atenció del professional de Pont del Dragó. **El 2022 es revisa aquest acord, fent un augment d'hores dels tècnics i ampliant els perfils dels especialistes.** El curs 2022-23 s'amplien a 75 les hores d'atenció setmanal: **30 hores de tècnic/a d'assessorament d'ajuts tècnics i 45 de fisioterapeuta i logopèdia.** Aquestes dues noves figures tenen funció de valoració i assessorament a l'escola.

4.2.13 Entitat Aspasim (infants amb greus discapacitats)

Els infants amb greus afectacions en el desenvolupament que tenen dificultats a nivell cognitiu i/o en el desenvolupament del llenguatge disposen del recurs de la Fundació Aspasim a l'escola on han fet matrícula. Des del 2004 se signa l'acord que recull la possibilitat que l'EEAEN pugui demanar l'acompanyament d'un educador especialitzat en l'acompanyament a infants amb discapacitat cognitiva que presenten alteració greu en el seu desenvolupament.

Es realitza, d'una banda, una formació en sistemes augmentatius de comunicació amb 10 places per educadores que tenen a l'estança un infant amb aquest tipus de dificultat. I, d'altra banda, es realitza un assessorament setmanal del mestre amb atenció directa a l'estança: 1 professional d'Aspasim acompanya 4 hores a la setmana un infant dins l'escola i assessora l'educadora (en la redacció del pla individual, la preparació de materials adaptats, les estratègies ajustades a les capacitats...).

4.2.14 Entitat ONCE (infants amb greu discapacitat visual)

La Fundació ONCE atén en el seu servei els infants amb dèficit visual i els acompanya en l'escolarització. En els casos de ceguesa, fan un acompanyament de l'infant dins de l'escola bressol. En els casos de dèficit visual, fan un assessorament a l'educador/a i a l'escola bressol per adaptar l'espai, la lluminositat, els materials i les estratègies educatives per acompanyar l'infant.

4.2.15 Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP)

Els Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) són serveis especialitzats que atenen els infants d'entre 0 i 6 anys que tenen alteració en el desenvolupament o que tenen risc de patir-la, i també les seves famílies i el seu entorn més proper. Ofereixen un conjunt d'actuacions preventives, de detecció, de diagnòstic i d'intervenció terapèutica, de caràcter interdisciplinari, des del moment de la concepció fins que l'infant compleix els 6 anys, abastant, per tant, l'etapa prenatal, la postnatal i la petita infància. Disposen d'especialistes en psicologia clínica, fisioteràpia, logopèdia, treball social, neuropediatria i psicomotricitat. Aquesta diversitat permet atendre qual-sevol tipus de trastorn i aconseguir una intervenció global de les necessitats de l'infant i la família. Alguns CDIAP, dins de la seva tasca de prevenció, acompanyen l'EBM amb accions d'assessorament sobre derivació d'infants al CDIAP, xerrades per a les famílies, assessorament a l'equip educatiu, etc.

4.2.16 Serveis socials (IMSS)

Infants que tenen seguiment de serveis socials bàsics o serveis socials especialitzats (EAIA, Sara, SISFAM, habitatges tutelats, etc.).

Les EBM fan un treball en xarxa sempre que és necessari, per tal d'afavorir la situació de benestar dels infants.

4.2.17 Serveis de salut (CSB)

Infants que tenen seguiment d'hospitals, centres d'atenció primària o recursos privats (terapeutes, fisioterapeutes, logopèdia...).

Les EBM, i l'EEAEN quan és necessari, es coordinen amb els especialistes de l'àmbit de salut, per tal de garantir el benestar dels infants.

4.2.18 Equips d'assessorament psicopedagògic (EAP-CEB)

En l'etapa de 0 a 3 anys, l'EAP (equip d'assessorament i orientació psicopedagògic del Consorci d'Educació de Barcelona) intervé en l'accés al primer i segon cicle d'educació infantil. Es realitzen coordinacions pel traspàs d'informació per tal de garantir que els infants que presenten NESE puguin accedir a una plaça a les escoles bressol municipals i facilitar la transició del primer al segon cicle d'educació infantil dels infants amb necessitats específiques de suport educatiu.

4.3 Síntesi dels 10 avenços per a l'educació inclusiva a les escoles bressol municipals

A continuació es presenten els principals avenços des del curs 2015-2016 per a la detecció i atenció precoç de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona. Aquests recursos són també disponibles pels infants que no ocupen una plaça reservada de NESE, però que poden necessitar-los, i és un tret diferencial de la gestió de recursos d'inclusiva en el segon cicle d'educació infantil.

1. S'ha ampliat la xarxa d'escoles bressol municipals, que ha passat **de 95 a 103 escoles amb unes 650 places públiques noves**.

2. S'han reforçat els equips educatius a totes les bressol, que són el primer recurs de l'educació inclusiva, amb un **increment de les hores de suport educatiu a totes les escoles bressol de 3 hores a 4,5 hores diàries, com a mínim, per grup**.

3. S'han incrementat les places reservades per als infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE A i B) en un **164%**. S'ha establert 1 plaça reservada per grup i, per tant, es passa de 3 a 6 places (en una escola estàndard de 6 grups), i s'ha millorat el procés d'assignació de places reservades.

4. S'ha establert, per primera vegada, un mínim de **2,5 hores setmanals per cada infant amb necessitats educatives especials (NESE A) amb plaça reservada**.

5. S'han duplicat les hores de suport educatiu específiques per reforçar l'atenció inclusiva per al conjunt d'infants detectats durant el curs. Aquest suport reforça que l'educadora-tutora pugui fer una atenció més personalitzada a l'infant.

6. S'han duplicat les hores de professionals especialistes en salut mental del **CEE Vil·la Joana** per a infants amb trastorns de l'espectre autista o TEA i dificultats de relació i comunicació passant de 60 fins a 120 hores d'atenció setmanal. També s'han incorporat nous professionals especialistes en fisioteràpia i logopèdia del **CEE Pont del Dragó** amb 75 hores setmanals.

7. S'ha creat el nou **Servei Especialitzat Itinerant d'educació especial i infermeria per a infants amb greus discapacitats o necessitat d'atencions sanitàries** amb hores de mestre/a d'educació especial i auxiliar d'infermeria, amb l'objectiu de facilitar l'escola inclusiva de proximitat.

8. S'ha reforçat i reestructurat com a **Equip d'Educació Inclusiva a les escoles bressol (abans Equip Educatiu d'Atenció a Especials Necessitats, EEAEN)** amb 4 nous professionals amb places estructurals, passant de 2 a 6 professionals, 5 de psicologia i 1 d'educació social.

9. S'han incorporat als equips educatius de **10 escoles bressol municipals d'atenció social prioritària 5 educadores socials** (depenen de l'IMSS) en el marc del Pla de Barris per reforçar el treball socioeducatiu amb famílies i comunitari.

10. S'ha incrementat la formació en educació inclusiva dels equips de bressol amb un **320% més d'hores i un 650% més de professionals que la reben** (passant d'1 acció formativa a 5 accions per curs).

Aquest conjunt d'avenços en l'educació inclusiva a la xarxa d'escoles bressol municipals té un cost associat de prop de **18 milions d'euros que suposa un increment de recursos del 48%** des del curs 2014/2015 fins a l'actual 2022/2023. D'aquests, **5 milions són específicament per millorar la qualitat de l'atenció educativa**, reforçant-la tant amb professionals especialistes com amb educadores amb més formació i suport educatiu. Els altres 13 milions corresponen a l'increment de la quantitat de places de bressol municipals i el consegüent augment d'educadores per fer possible més oferta pública, per tal que l'educació inclusiva arribi a més infants.

5 Reptes de futur i propostes de millora per a l'educació inclusiva a les escoles bressol municipals de Barcelona

5.1 Reptes de futur per a l'educació inclusiva a les bressol

A continuació, es presenten els reptes de futur per a la prevenció, **detecció i atenció precoç dels infants amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona.**

Tots els reptes i propostes van en la línia d'avançar en l'aplicació del Decret d'educació inclusiva 150/2017 en tota la comunitat educativa.

- **A. Enfortir el model d'educació inclusiva de l'EBM amb la implicació de tots els equips professionals de les escoles existents.**
- **B. Facilitar l'acompanyament i suport a les famílies que tenen infants amb qualsevol de les necessitats específiques de suport educatiu (tant A com B), posant atenció en moments clau.**
- **C. Garantir la corresponsabilitat i la coordinació dels diferents actors que intervenen per avançar en l'educació inclusiva i en la detecció i atenció precoç en la petita infància.**
- **D. Seguir millorant recursos per avançar en l'educació inclusiva i la detecció i atenció precoç.**

Aquests reptes de futur estan alineats amb l'informe “L'educació inclusiva a Catalunya” del síndic de Greuges (2021), que identifica els obstacles, dèficits i recomanacions en el desplegament del model d'educació inclusiva a Catalunya, adaptats a la realitat de les escoles bressol municipals.

En les següents pàgines es detallen les propostes de millora en relació amb cadascun dels reptes. Les propostes de millora es detecten a partir de les sessions de la Comissió de treball d'educació inclusiva de l'IMEB i d'un grup de discussió (realitzat el 12 de juliol de 2022) amb una trentena de participants de l'àmbit de la petita infància i l'educació inclusiva (EBM, Equip Inclusiva, Aspasim, Vil·la Joana, EAP, IMEB, IMSS, etc.).

5.2 Propostes de millora per a l'educació inclusiva a les bressol

A. Enfortir el model d'educació inclusiva de l'escola bressol municipal amb la implicació de tots els equips professionals de les escoles existents.

1. Seguir reforçant la formació específica de les educadores de les escoles bressol.
2. Assegurar la formació i la capacitat específica pel personal de suport educatiu.
3. Crear una guia d'orientacions pedagògiques i organitzatives sobre com avançar en l'educació inclusiva a les escoles bressol municipals a partir de la sistematització de la tasca d'acompanyament.
4. Promoure l'intercanvi de bones pràctiques d'atenció a la diversitat entre les escoles bressol.
5. Afavorir que l'acompanyament als infants es faci de forma integral amb una corresponsabilitat de tota l'escola, sobretot dels infants amb necessitats especials, amb dissenys educatius flexibles per tots els infants.
6. Promoure l'ampliació de propostes grupals d'escola per festes adaptades a tots els infants.
7. Desmuntar estereotips al voltant de l'atenció a les necessitats educatives especials, tenint en compte que una bona atenció no és sinònim d'una atenció exclusiva i que no s'aposta per la figura de vetllador/a, sinó per la formació dels equips i pels professionals especialistes.
8. Posar a l'abast dels equips recursos per al benestar emocional en la seva tasca educativa amb les famílies, en especial per als infants amb NESE.

B. Facilitar l'acompanyament i suport a les famílies que tenen infants amb qualsevol de les necessitats específiques de suport educatiu (tant A com B), posant atenció en moments clau.

9. Moment de l'acollida de l'infant a l'EBM: fer l'acollida al juliol en el cas de les famílies d'infants amb NESE, comptant amb tots els professionals implicats (direcció, tutora, suport educatiu, educadora social i referent de l'equip d'Inclusiva de les bressols, etc.).
10. Moment d'atenció i pla de treball: establir un pla d'acció individual centrat en l'estança, parlar amb la família sobre els recursos que s'oferiran a l'infant, establir una periodicitat de reunions amb la família i fidelitzar les famílies per assegurar l'assistència regular dels infants.
11. Moment de detecció: tenir cura del primer acompanyament a les famílies, l'infant de les quals ha entrat a l'escola bressol sense diagnòstic (NESE A), quan les educadores veuen algun aspecte d'ell que preocupa, amb l'acompanyament de l'equip d'Inclusiva de les bressols.
12. Moment del pas al segon cicle d'educació infantil (I3): fer una bona derivació i acompanyament cap a I3 garantint per part de l'equip d'Inclusiva un bon traspàs d'informació als EAP a partir de les eines i procediment acordats per seguir millorant l'atenció a les famílies.
13. Disposar de la figura de l'educadora social (educadores socials presents a les escoles bressol o dels centres de serveis socials) quan es valori necessari en el procés d'acompanyament de les famílies amb infants amb NESE B.
14. Promoure espais de petits tallers, trobades, moments de fer comunitat, convidant especialment les famílies amb infants amb NESE per tal de reduir el sentiment de soledat en la criança.

C. Garantir la corresponsabilitat i la coordinació dels diferents actors que intervenen per avançar en l'educació inclusiva i en la detecció i atenció precoç en la petita infància.

15. Garantir les coordinacions i el traspàs d'informació amb l'EAP en la valoració de NESE i acompanyament a les famílies.
16. Reforçar la relació dels CDIAP/EIPI amb les escoles bressol de cada territori.
17. Incorporar la mirada inclusiva a les xarxes de petita infància existents al territori i potenciar la creació de noves xarxes quan no n'hi hagi.
18. Millorar la coordinació amb els serveis d'atenció primària de salut de pediatria, identificant referents com a interlocutors amb l'EBM, en el marc del conveni de col·laboració de l'IMEB, el Consorci Sanitari de Barcelona i l'ASPB.
19. Donar a conèixer els espais familiars com a recurs públic d'acompanyament a l'educació i la criança, més enllà de les escoles bressol, en especial els espais familiars socioeducatius.
20. Posar a l'abast informació d'utilitat per a les famílies amb infants que no estan escolaritzats al 0-3 i els infants escolaritzats en llars d'infants privades.
21. Seguir explorant la possibilitat d'incrementar les figures d'educadores socials a les escoles bressol d'acord amb l'IMSS en barris d'atenció social prioritària.

D. Seguir millorant recursos per avançar en l'educació inclusiva i la detecció i atenció precoç.

22. Analitzar els canvis i les tendències en les necessitats específiques de suport educatiu de la petita infància per seguir donant millor resposta a aquestes necessitats.
23. Reforçar l'equip d'inclusiva de l'IMEB per oferir una atenció més transversal al conjunt de necessitats específiques de suport educatiu.

Més informació:

barcelona.cat/educacio

[@BCNeducadora](https://twitter.com/BCNeducadora)

t.me/BCNEducadora

Informe “Petita infància i educació inclusiva a les escoles bressol municipals”

Avenços i reptes en la detecció i atenció precoç de necessitats específiques de suport educatiu (NESE) a les escoles bressol municipals de Barcelona

**Informe
Desembre de 2022**

**Institut Municipal
d’Educació de
Barcelona
Ajuntament de
Barcelona**

**Institut Infància i
Adolescència de
Barcelona (IIAB-
IERMB)**

institut
**Infància i
adolescència**
